

MANU

*The Touch of Countryside
– Possibilities for Youngsters*

MTK.FI/MANU

/MANUhanke.TouchCountryside

*Maaseutu maistuu nuorille,
MANU-hanke
2012 - 2014*

*Koulujen maatilavierailut ja oppiminen maatilalla;
toteutus yhteistyössä maatilojen, tuottajayhdistysten
ja koulujen kanssa Pohjois-Karjalassa*

Taustaa kouluyhteistyölle MTK-järjestössä ja Pohjois-Karjalassa

Yhteistyö koulujen kanssa alkoi jo 1990-luvun alussa kansallisella tasolla MTK ry:ssä.

MTK-Pohjois-Karjala oli ensimmäisten liittojen joukossa toteuttamassa kouluyhteistyötä ja ”Päivä maalla”-tapahtumia

Päivä maalla- esite 1990-luvun alusta. Omistaja Leena Pacalen

Taustaa kouluyhteistyölle MTK-järjestössä ja Pohjois-Karjalassa

- Vuosina 1995-1997; valmistettiin kouluyhteistyöhön materiaalia, koulutettiin luottamushenkilöitä kuten kouluvastaavia ja kuluttajavastaavia, organisoitiin Päivä maalla-kampanjoita. Laaja yhteistyö vallitsi eri organisaatioiden kesken (mm.Kuluttajaliitto) Lähde: Leena Pacalenin haastattelu
- ”Olen suomalaisen ruuan tuottaja”, Lähiruokakampanja vuonna 2001
- 2005 – 2007 Joensuun ympäristön tuottajayhdistykset MTK-Liperin hallinnoimana kehittivät kouluyhteistyötä Leader-projektilla valmistaen materiaalia ja järjestäen koulutuksia kouluyhteistyöhenkilöille
- Kummimaatilaprojekti ja OpenFarm –projekti koulujen kanssa MTK:n hallinnoimana, rahoittajana MMM

Luonnonvara-alan koulutus karkaa yhä kauemmaksi?

**Luonnonvara-ala,
toisen asteen koulut**

**Missä ovat luonnonvara-alan, maatalousalan opinnot nyt ja
tulevaisuudessa?**

MANU-hanke 2012- 2014 pähkinäkuoressa

- Hallinnoijana MTK-Pohjois-Karjala r.y.
- Rahoitettu Pohjois-Karjalan ELY-keskuksesta ja Euroopan maaseuturahastosta sekä yksityisrahoittajana hallinnoija yhteistyökumppaneineen
- Budjetti 223 947,00 € (1.4.2012-31.12.2014), josta 22394 € yksityisrahan osuus
- Pääasiallinen kohderyhmä on 14 -16- vuotiaat yläkoululaiset (luokilta 7 - 9)
- Keskeiset toimenpiteet:
 - Maatilavierailut yläkoululaisille yhteistyössä koulujen ja hankkeen kummimaatilojen kesken
 - Maatilapohjainen oppiminen – maatala oppimisympäristönä

MANU-hankkeen 2012-2014 päätavoitteet

- Osoittaa etenkin nuorille, mistä ruoka tulee
- Kannustaa nuoria näkemään maaseudun mahdollisuudet
- Tiedottaa luonnonvara-alan koulutuksista ja kannustaa nuoria maatalousyrittäjiksi tai maaseudun ammatteihin
- Edistää yhteistyötä yrittäjien kesken lähiruoan saamiseksi markkinoille

Millaista toimintaa hanke on tarjonnut yhteistyökumppaneiden kanssa?

- Koulupäivä maalla – koululaisten maatilavierailut
- Luonnonvara-alan koulutusmahdollisuuksien esittelyt yläkouluissa yhteistyössä Pohjois-Karjalan Ammattiopisto Kiteen kanssa
- Lähiruoka- ja maatilateemapäiviä kouluilla, joissa mukana koulun ruokala/keskuskeittiö
- Avoimet Ovet – tapahtumat maatilalla ja oppilaitoksissa
- Perheen päivä maalla
- Nuorille etsitty maatiloja ja maaseutuyrityksiä TET – harjoittelua varten
- Toiminnan esittelyä ja tiedottamista maatilaoppimisesta

Kouluyhteistyö

- Vuonna 2012 luotiin yhteistyöverkoston, tiedotettiin hankkeen toiminnasta ja kutsuttiin kouluja sekä maatiloja mukaan yhteistyöhön
- Kouluissa yhteishenkilönä ovat opo:t ja rehtorit sekä muutamissa kouluissa aineiden opettajat (biologia, maantieto)
- Maatilavierailuja ja maatalouden aihepiiriä on toteutettu koulujen opetussuunnitelmia mukaillen
- Opetussuunnitelmissa yrittäjäyys on mainittu ja joissain kouluissa on maa- ja metsätalous valinnaisaineena (Nurmes, Juuka, Rääkkylä, Joensuu:Eno ja Uimaharju, Ilomantsi)
- Erikoistuneet koululuokat; Luma-luokat (luonnontieteet ja matematiikka) Pielisjoen koululla

*HUOM! Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön
1.8.2016 lukien*

**Mukana olevat koulut MANU - hankkeessa
2012- 2014:**

Yläkoulut:

Valtimon koulu
Viinijärven koulu
Liperin koulu
Tietäväisen koulu
Pielisjoen koulu
Joensuun Normaalikoulu
Pataluodon koulu
Pyhäselän koulu
Enon koulu
Uimaharjun koulu
Kiihtelysvaaran koulu
Tuupovaaran koulu
Pogostan koulu
Rääkkylän koulu
Polvijärven koulu
Keskuskoulu Lieksa
Nurmeksien Kirkkokadun koulu
Poikolan koulu
Kummun koulu
Arppen koulu
Kesälahden koulu
Kontiolahden koulu

Alakoulut:

Hutsin koulu
Puhoksen koulu
Joensuun Normaalikoulu
Kontiolahden Kirkkonkylän koulu

Kunta:

Valtimo
Liperi
Liperi
Tohmajärvi
Joensuu
Joensuu
Joensuu
Joensuu
Joensuu
Joensuu
Joensuu
Ilomantsi
Rääkkylä
Polvijärvi
Lieksa
Nurmes
Juuka
Outokumpu
Kitee
Kitee
Kontiolahti

Kitee
Kitee
Joensuu
Kontiolahti

Koulujen maatilavierailujen muoto ja sisällöt rakentuivat

- MTK –yhdistysten kouluvastaavat ja kuluttajavastaavat, sekä vapaaehtoiset luottamushenkilöt apuna kouluvierailujen järjestämisessä
- Materiaaliapu keskusliitolta, www.mtk.fi sekä eri lähteistä
- Vertaamalla oppimista ja yhteistyötä toisten projektien ja tahojen kanssa kuten:
 - o Emma-project, <http://www.mamk.fi>
 - o Maaseutuammattiin ry, <http://www.maaseutuammattiin.fi/>
 - o Kansainvälinen yhteistyö

Ei maatilavierailuja ilman hyviä yhteistyömaatilojamme

- Hankkeella on ympäri Pohjois-Karjalaa yhteensä 39 yhteistyömaatilaa, joista 35 kummitiloja
- Maatalousyrittäjät ovat pitäneet oppitunteja kouluilla ja ottaneet koulujen oppilaat vierailuille tilalleen
- Maatilavierailujen sisältöä ja ohjelmaa on suunniteltu yhdessä yrittäjien kanssa
- Maatilaympäristössä mahdollisuus hyvin monipuoliseen oppimiseen
- Yrittäjien naapurit, sukulaiset ja tutut mukana vierailujen toteuttamisessa

Manu-hankkeen rakentama yhteistyöverkosto

- 13 kuntaa mukana MANU-hankkeessa eli kaikki Pohjois-Karjalan kunnat
- 22 yläkoulua ja 4 alakoulua
- Opinto-ohjaajia, luokanopettajia ja koulun avustajia lukuisia mukana
- 39 yhteistyömaatilaa, mukaan lukien nuoria viljelijöitä (maaseutunuoria)
- 68 maatalous- ja maaseutuyrittäjää
- Pohjois-Karjalan tuottajayhdistykset
- Pohjois-Karjalan Ammattiopisto Kitee
- Yhteistyöyrityksiä ja tahoja (myös rahoittamassa)

MANU:n toimintamallit

- Hankkeessa on kehitetty toimintamalleja, joiden avulla toimintaa on tarjottu kouluille. Koulut ovat saaneet valita itselleen sopivimman vaihtoehdon, jonka pohjalta on jatkettu tapauskohtaista suunnittelua

1. Tapa; maatalousyrittäjä/maaseutuyrittäjä tai hankkeen työntekijä vierailee koululla, jonka jälkeen maatala-/ yritysvierailu periaatteella "pellolta pöytään" elintarvikkeita tuottaviin yrityksiin.

2. Tapa; Maatilavierailu ja koulussa työpajoja. Ja mahdollisesti koulun keittiössä on lounastarjonnassa lähiruokateemapäivä

3. Tapa; Luonnonvara-alan koulutuksesta tietoisuus yhdessä Ammattiopisto Kiteen kanssa. Luonnonvara-alan ammattien ja koulutuksen esittelyssä on mukana jo ammatissa toimiva nuori ihminen, koulutuksessa oleva sekä opettaja ja maatalousyrittäjä.

- **Toimintamalleista on tapa 1 ollut suosituin!**

Toteutustapa 1

1. Vaihe

Maatalousyrittäjä /-t vierailee koululla kertomassa mm. maataloudesta, tuotantosuunnista ja ruuan reitistä. Hankkeelta on lähetetty yrittäjille esittelymateriaalia aiheista ennen vierailua koululla.

2. Vaihe

Oppilaat vierailevat maatilalla noin 1-2 viikkoa yrittäjän koululla pitämästä oppitunnista. Maatilalla oppilaat pääsevät tutustumaan monipuolisesti tilan toimintaan, tuotantosuuntaan ja kuulevat yrittäjän työtehtävistä.

Vierailun aikana tutustutaan navettaan, eläimiin, koneisiin, rehuvarastoihin ja oppilaat voivat päästä tekemään pieniä hoitotöitä mahdollisuuksien mukaan, esim. juottaa vasikkaa, jakaa rehua, puhdistaa/ kuivittaa parsia.

Toiminnallisia tehtäviä maatilavierailulla

Oppiminen pienryhmissä ja monipuolinen ohjelma ovat mahdollistaneet useiden koululuokkien samanaikaisen vierailun maatilalla - kustannustehokkaasti.

Toteutustapa 2. Esimerkki: Nurmeksen Kirkkokadun koulun lähiruoka- ja maatilapäivät syksy -13

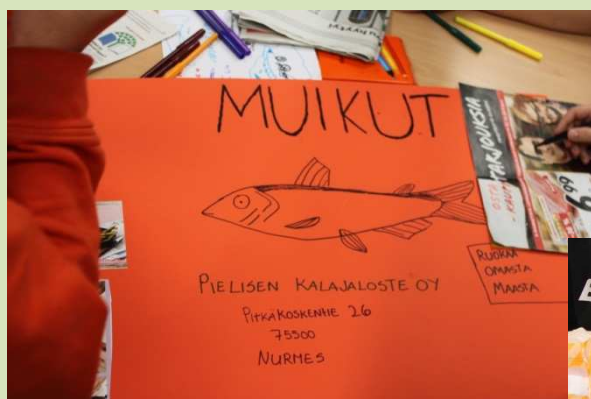
Maatilavierailu Maunolan tilalla

- Isäntäväki kertoi sanoin ja kuvin maatilán töistä, luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja miten kotieläintuotannossa on paneuduttu eläinten hyvinvointiin esimerkiksi poikimisten seuraamista valvontakameroiden avulla
- Tuvassa Nurmeksen kaupungin maaseutusihteeri kertoi alueen maatalousnäkymistä, tilojen lukumääristä, tuotannosta ja alueen kehitysnäkymistä.
- Tutustuminen maatilán tuotantorakennuksiin, emolehmiin ja tuotantoympäristöön.

Maatilavierailun jälkeen koululla lähiruokatyöpajat kotitalousluokissa

Työpajoissa ruuan reitti tuli tutuksi askarrellen ja kokkaillen...

Askartelutehtävänä kuvailla ruuan reittiä: Kananmunien reitti, kalan reitti....

Vihannesvälipala, kuppikakkuja, tietoisukuja yhdessä Nurmeksen 4H:n, MTK-Nurmeksen maatalousyrittäjien ja MANU-hankkeen ohjauksessa. Oppilaat saivat myös testata viljojen tunnistamista.

Teemapäivät kruunasi lähiruokalounas Kouluravintola Presidentissä

- Lounaan valmistamiseen käytettiin teemapäivinä paikallisia, lähellä tuotettuja tuotteita ja raaka-aineista (mm. Pielisen kalajalosteen tuotteita, Lipposen kanalan munia, Pielispakarin leipää ja Peten marjatilän tuotteita, porkkanaa, punajuurta..)

Kuinka maatilavierailuja on valmisteltu?

- Kouluille on lähetetty tiedotteita kouluyhteistyöstä sähköpostitse ja koulujen yhteishenkilöihin on otettu yhteyttä henkilökohtaisesti
- Lähialueen kummimaatilat on esitetty kouluille ja niistä on ollut mahdollisuus valita
- Vierailun ajankohta on sovittu maatilan ja koulun kanssa
- Mahdollisuuksien mukaan ennakkopalaveri koululla opettajien ja yrittäjän kanssa → opetussuunnitelman hyödyntäminen
- Suunnitellaan maatilavierailun ohjelma yhdessä yrittäjän kanssa, huomioiden koulun toiveet
- Yrittäjän koululla pitämää oppituntia varten on valmistettu ja lähetetty materiaalia

Muistettavaa ennen maatilavierailua

- Maatilalle säänmukainen varustus, koululla on hyvä muistuttaa useasti
- Valokuvaaminen
- Mahdollinen oppilaiden materiaali
- Sovi linja-autokuljetuksesta
- Suunnittele tarjottava välipala maatilalle
- Kenkäsuojat oppilaille ja opettajille
- Lähetä tiedote tiedotusvälineille: Paikalliset sanomalehdet, Radio, tv
- Tiedota: Facebook, email, www.mtk.fi/manu
- Palaute & raportointi

MANU-hankkeen määrällisiä tuloksia

Maatilavierailuihin, luonnonvara-alan koulutusmahdollisuuksien/ maaseudun ammattien esittelytilaisuuksiin ja maatilayrittäjien oppitunteihin kouluissa osallistui yhteensä 297 eri koululuokkaa ja 5036 oppilasta sekä opettajia ja opinto-ohjaajia 339, näistä maatilalla on vieraillut 131 eri koululuokkaa ja 2827 oppilasta.

- Vuonna 2012 yhteensä 522 oppilasta ja 30 koululuokkaa, näistä maatilavierailuihin osallistui 226 oppilasta ja 14 eri luokkaa. Avoimet Ovet - tapahtumissa maatiloilla kävi arviolta noin 450 henkilöä tutustumassa maatilojen toimintaan.*
- Vuonna 2013 yhteensä 1619 oppilasta ja 95 luokkaa, näistä maatilavierailuihin osallistui yhteensä 711 oppilasta ja 36 eri koululuokkaa.*
- Vuonna 2014 yhteensä 2878 oppilasta ja 171 luokkaa. MANU - hankkeen maatilavierailuihin osallistui yhteensä 1890 oppilasta ja 81 eri koululuokkaa.*

Avoimiin oviin maatiloilla on osallistunut noin 450 henkilöä.

Hankkeen vaikuttavuus nuorien hakeutumiseksi luonnonvara-alan koulutukseen tai alalle näkyvät vasta muutamien vuosien kuluttua

Palautteita opettajilta maatilavierailuista

"Hieno tapahtuma, maatilalla vierailu on antoisaa"

"Tärkeä hanke ja oppilaille mieleinen."

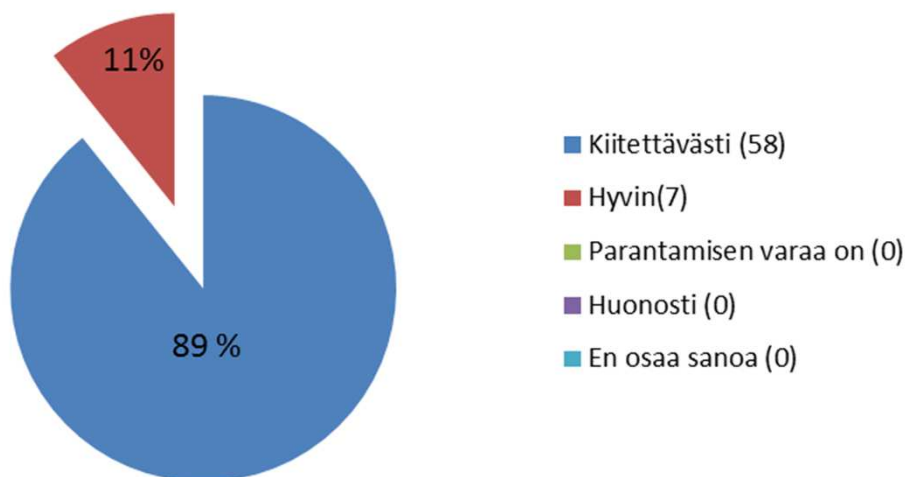
"Lisää tälläisiä tutustumiskäyntejä. Nykyisin lapset eivät pääse tutustumaan isoihin kotieläimiin, jos ei kotona karjaa tai harrasta hevosia. Hankkeen myötä maaseutuelinkeinot tulevat eläviksi nuorille."

"Kiitokset; hyvät järjestelyt ja asiantuntijuus"

"Tällaisilla tapahtumilla maaseutu tulee nuorille tutuksi. Vaikka täällä maalla asutaankin ei maanviljely ja karjanpito ole kovinkaan tuttua koululaisille. "Vastaisku kännykkäkulttuurille". Hyvä juttu."

"Etukäteispohjustus auttoi hahmottamaan kokonaisuutta. Vierailulla oli järjestetty kolme pistettä, jotka toimivat hyvin. Aikataulu oli ehkä liian väljä: oppilaille jäi joutoaikaa lähes kaikille pisteille. 15-20 min/piste riittävät. Kiitos Manulle mahdollistamisesta! Jatkoa toivotaan!"

Miten järjestelyt sujuivat?

← Opettajilta on palautelomakkeella pyydetty arvioimaan maatilavierailujen järjestelyjä kokonaisuudessaan.

Palautteita hankkeen toiminnasta ja jatkosta

”Koulun arjen kannalta on ollut mukava toteuttaa vierailuja, joiden taustatyön olette tehneet hienosti. Oman työn ohessa yhdenkin koulun ulkopuolelle suuntautuneen teemapäivän toteutus vie aikaa. Miten lienee rahoituksen laita, mutta kyllä jokaiselle ikäluokalle kuuluisi tällainen manupäivä yläkoulun aikana. Oppilaanohjaajana voisi koulutuspolkua käydä läpi; tosin huomioin sen kyllä omilla tunteillakin. Ilman muuta olen halukas jatkamaan yhteistyötä.” (Juuan Poikolan koulu)

” mielestäni toimintamalli on ollut oikein toimiva ja monipuolinen. Sisällöt ovat olleet hyviä, myös etukäteisluento on koettu hyväksi. Negatiivista palautetta en oikein keksi. Jatkossakin tärkeää olisi käytännönläheisyys ja alhaiset/ilmaiset kustannukset. Olemme mielellämme mukana yhteistyössä jatkossakin! ” (Ilomantsi Pogostan koulu)

”Vierailut olivat mukavaa piristystä koulun arkeen ja tietoakin sieltä lähti mukaamme. Vaikka oppilaat ovat maalta kotoisin, niin silti oikealla maatilalla käynti oli monelle oppilaalle elämys. Ja näkihän siinä samalla maatilanyrityksenä ja työpaikkana. Meillä pääsivät vierailulle kaikki vuosiluokat 7-9.” (Tuupovaaran koulu)

**Työtä tehtiin- työtä jäi....kouluyhteistyötä ja Farm
Education oppia MTK-järjestössä, kansallisesti ja
kansainvälisesti**

MANU

*The Touch of Countryside
– Possibilities for Youngsters*

MTK.FI/MANU

/MANUhanke.TouchCountryside

MANU –hanke kiittää

hankkeen toiminnan toteutumisesta
yhteistyömaatiloja
tuottajayhdistyksiä
yhteistyökouluja
rahoittajia
ja kaikkia yhteistyökumppaneita!

Jatketaan hyvin alkanutta matkaa!

